

Plan van Aanpak

Archeologisch vooronderzoek, bureau- en inventariserend veldonderzoek

Opdrachtgever: Honderdland Ontwikkelingscombinatie cv

Plangebied: Honderdland, fase2

Datum:

Opsteller PvA: drs. R.W. de Groot, RAAP West-Nederland

Autorisatie intern: dr. M. Lesparre-de Waal, RAAP West-Nederland

Autorisatie bevoegde overheid: drs. F. Stevens, Erfgoed Delft; adviseur voor de gemeente Westland.

d.d.

Projectcode: NACO9

Ciscode: n.v.t. Deze wordt aangevraagd voordat het onderzoek start gaat.

Inleiding

Van der Helm Milieubeheer heeft namens Honderdland Ontwikkelingscombinatie cv RAAP Archeologisch Adviesbureau verzocht een Plan van Aanpak (PvA) op te stellen voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek m.b.t. het plangebied Honderdland, fase 2 te Maasdijk. Dit onderzoek is nodig in verband met een bestemmingsplanwijziging. Een voormalig kassengebied zal, in fasen, worden ingericht als een industrieterrein. De toekomstige bodemingrepen die daarmee gepaard gaan zouden eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied kunnen verstoren.

Uitgangspunt voor dit onderzoek is het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ), zoals beschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Dit proces bestaat uit meerdere fasen (zie bijlage: Archeologische Monumentenzorg). De eerste fase is het archeologisch vooronderzoek. Daarbij gaat het erom vast te stellen of archeologische waarden in een gebied aanwezig zijn en zo ja, wat de kwaliteit daarvan is. Het archeologisch vooronderzoek valt uiteen in een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. In dit PvA worden het bureauonderzoek en de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek beschreven.

Na afronding van dit onderzoek neemt de gemeente Westland op basis van het advies van RAAP, een besluit over het vervolgtraject. Het besluit kan inhouden dat het archeologisch onderzoek is afgerond of dat één van de vervolgstappen uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) moet worden doorlopen (zie hiervoor ook elders in dit PvA).

In het PvA vindt u achtereenvolgens:

- administratieve gegevens;
- het archeologisch onderzoek;
- het RAAP eindproduct;
- eventueel vervolgonderzoek;
- bijlage: Archeologische Monumentenzorg.

Administratieve gegevens

Opdrachtgever:	Honderdland Ontwikkelingscombinatie C.V. T.a.v. de Directie Postbus 218 3140 AE Maassluis
	Contactpersoon: Dhr. E. van den Bosch, Van der Helm Milieubeheer Tel.: 010-2492460 e-mail: e.vandenbosch@vdhelm.nl
Bevoegd gezag:	Gemeente Westland Dhr. drs. F. Stevens p/a Erfgoed Delft en omstreken Postbus 78 2600 ME Delft tel: 015-2602358 (receptie Erfgoed Delft) fstevens@gemeentewestland.nl
Uitvoerder:	RAAP Archeologisch Adviesbureau Dhr. drs. R.W. de Groot Postbus 4025 2301 RA Leiden Tel.: 071-5768118 E-mail: r.de.groot@raap.nl
Ciscode:	Nog niet bekend.

Algemene gebiedsgegevens

Ligging plangebied:	Het plangebied wordt begrensd door de Burgemeester Elsenweg in het noorden en de Maasdijk in het zuiden. De oostelijke grens wordt gevormd door Honderdland, fase 1. De westelijke grens ligt achter de huizen aan de oostkant van de Oranjesluisweg.
Centrum-coördinaat:	RD-coördinaten van het centrum van het plangebied: Circa 74.800/442.250
Oppervlakte plangebied:	53,7 hectare
Grondgebruik:	Grotendeels bebouwd met kassen en bijbehorende woningen. Een deel van het plangebied (ca. 10 ha) ligt momenteel braak. Het onderzoek zal zich in eerste instantie concentreren op deze zone. Wanneer overige delen vrijkomen en braak liggen zal het onderzoek op deze delen worden voortgezet.
Voorgenomen bodemingrepen:	Inrichting van het plangebied tot industrieterrein. De exacte bodemingrepen die daarmee gepaard gaan zijn nog niet bekend. Wel is bekend dat het industrieterrein van buiten naar binnen zal worden ingericht. Er zal worden begonnen aan de zijde van de Oranjesluisweg en aan de zijde van Honderdland, fase1 en vervolgens vanuit die delen naar elkaar toe worden gewerkt. Voorafgaand aan de inrichting zullen, in delen, de bestaande kassen en woningen worden gesloopt. Het plangebied zal telkens in delen van enkele

hectaren beschikbaar komen. Het archeologisch onderzoek zal daarom dan ook gefaseerd plaats dienen te vinden.

Globale archeologische verwachting

Op basis van de geologische opbouw van het plangebied wordt verwacht dat archeologische resten zich vrij direct onder het oppervlak, maar mogelijk ook op diepere niveaus bevinden.

Voor het plangebied geldt een hoge tot middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit Bronstijd tot en met de Middeleeuwen.

Een gespecificeerde archeologische verwachting zal worden opgesteld op basis van de resultaten van het bureauonderzoek.

Het archeologisch onderzoek

Onderzoeksvragen

- Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plangebied bekend?
- Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
- Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen? Zo ja, op welk diepte (t.o.v. maaiveld en NAP) bevinden deze zich?
- Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
- Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

Methode

Tijdens het onderzoek zullen de volgende werkzaamheden worden verricht:

- A. Bureauonderzoek
- B. Verkennend booronderzoek
- C. Oppervlaktekartering

A. Bureauonderzoek

Op basis van geo(morfo)logische en bodemkundige informatie alsmede archeologische en historische informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting geformuleerd ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied.

Daartoe zal een bureauonderzoek worden uitgevoerd. Tijdens het bureauonderzoek zullen de volgende werkzaamheden worden verricht:

- Aanmelden van het onderzoek bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Bestuderen van bodem-, geo(morfo)logische, historische en topografische kaarten;
- Bestuderen van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- Inventariseren van archeologische gegevens (o.a. uit het ARChEologisch Informatie Systeem);
- Bestuderen van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de cultuurhistorische waardenkaart (CHW);
- Raadplegen Kennis Infrastructuur CultuurHistorie (KICH);
- Inventarisatie van de bodemverstoringen aan de hand van bouwtekeningen en eventuele sloopbestekken (hiervoor worden geen bouwarchieven bezocht);
- Raadplegen van literatuur;
- Uitvoeren van een KLIC-melding.

B. Verkennend booronderzoek

N.B. het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de geologische opbouw en de mate van verstoring in het plangebied. Op basis daarvan worden kansrijke zones voor vervolgonderzoek (proefsleuven) aangewezen.

Een dergelijk extensief booronderzoek is nadrukkelijk niet geschikt om archeologische vindplaatsen op te sporen.

Aantal dagen veldwerk	Circa 15 dagen, indien de volledige 53,7 ha onderzocht wordt.
	N.B. Het verkennend booronderzoek kan niet in heel het plangebied direct worden uitgevoerd. I.v.m. een gefaseerde uitgifte van percelen, zullen percelen ook gefaseerd beschikbaar komen voor archeologisch onderzoek. Pas na de sloop van kassen en eventuele andere bebouwing op de percelen kan het verkennend booronderzoek op de betreffende percelen worden uitgevoerd. Er dient derhalve te worden uitgegaan van een gefaseerde uitvoer van het booronderzoek.
	N.B.2 Op dit moment ligt 10 ha van het plangebied reeds braak. Op deze percelen zal het booronderzoek starten. Het onderzoek alhier zal ook worden gebruikt als een test van de methode. Indien blijkt dat verkennend booronderzoek geen meerwaarde heeft voor het inperken van zones waar proefsleuvenonderzoek plaats dient te vinden, zal in overleg met de opdrachtgever en het bevoegd gezag worden besproken of verder kan worden afgezien van het verkennend booronderzoek in de overige delen.
Samenstelling veldteam:	Het onderzoek zal worden uitgevoerd door een projectteam bestaande uit een senior prospector met (ruime) ervaring in de geologie van het Westland en een projectmedewerker. Indien meerdere veldteams ingezet worden, zal elk veldteam dezelfde samenstelling hebben.
Te onderzoeken oppervlakte:	Maximaal 53,7 ha.
Boorsysteem:	Uitgegaan wordt van een 40x50 m grid.
Boortype:	Edelmanboor met een diameter van 7 cm (tot ca. 1 m -Mv) en gutsboor met een diameter van 3 cm (vanaf ca. 1 m -Mv)
Aantal boringen:	Circa 270
Aantal controleboringen:	Om eventuele overgangen tussen geologische lagen te kunnen begrenzen worden maximaal 20 extra boringen uitgevoerd.
Max. boordiepte:	Circa 400 cm -Mv, of ondieper wanneer dat archeologisch verantwoord is bijv. indien de mariene afzettingen van het Laagpakket van Wormer zich ondieper dan 4 m -Mv bevinden, worden de boringen tot circa 50 cm in deze afzettingen doorgezet).
Boorbeschrijving:	De boringen zullen beschreven worden volgens het RAAP-Bodem Beschrijvingssysteem. Dit systeem voldoet aan NEN 5104.
Analyse:	in het veld, d.m.v. snijden en verbrokkelen
Inmeten met:	RTK-GPS.

C. Oppervlaktekartering en visuele inspectie

Indien in het veld blijkt dat de vondstzichtbaarheid goed is, kan het booronderzoek worden aangevuld met een oppervlaktekartering. Aan de hand van archeologisch materiaal aan het oppervlak kunnen archeologische vindplaatsen worden gelokaliseerd. In grasland worden hiertoe molshopen en slootkanten geïnspecteerd.

De oppervlaktekartering wordt gelijktijdig met het booronderzoek uitgevoerd.

Product

De resultaten van het bureau en verkennend booronderzoek zullen worden gerapporteerd in de vorm van een RAAP-notitie. Indien het onderzoek in meerdere fasen wordt uitgevoerd, wordt elke fase in een aparte notitie gerapporteerd. Elke rapportage bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- Samenvatting;
- Inleiding;
- Methodes;
- Resultaten;
- Conclusies en aanbevelingen;

Een overzichtskaart met de begrenzing van het plangebied en de resultaten van het archeologisch onderzoek wordt aan de rapportage toegevoegd. De boorstaten worden aangeleverd als bijlage.

RAAP levert kaarten in elk geval aan op papier, conform de eigen kartografische standaard. Indien gewenst kunnen deze kaarten ook digitaal worden geleverd.

De notitie wordt in een oplage van 3 exemplaren geleverd. Om de inhoud van de rapportage te laten aansluiten op het beleid van de overheid zal 1 exemplaar van de notitie, ter beoordeling, aan de gemeente Westland worden geleverd. Indien tijdens het onderzoek vondsten zijn aangetroffen, zal tevens een exemplaar van de notitie aan het provinciaal depot voor bodemvondsten worden gestuurd.

Eventueel vervolgonderzoek

Zoals in het Plan van Aanpak staat aangegeven heeft het verkennend booronderzoek tot doel om kansrijke zones en de mate van verstoring in kaart te brengen. Naar aanleiding van de resultaten van het verkennende booronderzoek zijn twee scenario's mogelijk:

A. Geen kansrijke niveaus en/of een grote mate van verstoring

Indien in (delen van) het plangebied geen sprake is van kansrijke niveaus of van een dermate grote mate van verstoring dat geen archeologische niveaus (meer) verwacht worden, dan kunnen deze delen van het plangebied worden vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek. Naar verwachting zal dit, op basis van de resultaten van het onderzoek voor fase 1 van industrieterrein Honderdland, slechts voor een klein deel van het plangebied van toepassing zijn.

B. Kansrijke niveaus en onverstoorde bodem

De delen van het plangebied waar sprake is van kansrijke niveaus en waar geen sprake is van grootschalige verstoring worden geselecteerd voor vervolgonderzoek, namelijk inventariserend veldonderzoek, karterende fase. Op basis van eerdere onderzoeken in de gemeente Westland en in vergelijkbare geologische context, is geconcludeerd dat de te verwachten vindplaatsen met een karterend booronderzoek niet zijn op te sporen. Daarom dient het karterende onderzoek in het plangebied plaats te vinden door middel van proefsleuvenonderzoek. Daarbij wordt minimaal 5 en maximaal 10 % van het plangebied onderzocht. Het doel van dit karterende onderzoek is het in kaart brengen van de locaties van eventuele vindplaatsen en, indien mogelijk, het waarderen van die vindplaatsen. Een proefsleuvenonderzoek dient te worden uitgevoerd op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen.

Naar aanleiding van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt vervolgens een advies gegeven over de omgang met eventuele archeologische resten. Hierbij zijn drie scenario's:

- B1. Er zijn geen vindplaatsen aanwezig: geen verdere restricties voor de planvorming.
- B2. Er zijn wel vindplaatsen aanwezig in het plangebied: bescherming *in situ*, de archeologische resten worden ter plaatse beschermd door planaanpassing en/of beschermende maatregelen (aanpassing van de diepte van funderingen en/of kelders, ophoging maaiveld, etc.).
- B3. Er zijn wel vindplaatsen aanwezig in het plangebied, maar deze kunnen niet in de bodem behouden blijven: bescherming *ex situ*, de archeologische resten worden opgegraven. Ook een eventuele opgraving dient plaats te vinden op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd PvE.

Wanneer eventuele archeologische vindplaatsen *in situ* dan wel *ex situ* behouden blijven, is het archeologisch onderzoek afgerond en worden de percelen vrijgegeven voor de geplande werkzaamheden.

N.B. Op dit moment ligt 10 ha van het plangebied reeds braak. Op deze percelen zal het booronderzoek starten. Het onderzoek op dit perceel zal ook worden gebruikt als een test van de methode. Indien blijkt dat verkennend booronderzoek geen meerwaarde heeft voor het inperken van zones waar proefsleuvenonderzoek plaats dient te vinden, zal in overleg met de opdrachtgever en het bevoegd gezag worden besproken of verder kan worden afgezien van

het verkennend booronderzoek en op de overige percelen direct kan worden gestart met proefsleuvenonderzoek.

Bijlage: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Zoals dit schema duidelijk maakt, *kan* het archeologisch onderzoek uit verschillende fasen bestaan. Om inhoudelijke, prijs- en planningstechnische redenen wordt er soms - indien mogelijk - voor gekozen om bepaalde fasen samen uit te voeren. Bovendien kan, indien reeds voldoende informatie voorhanden is, in sommige gevallen een fase worden overgeslagen. Indien na een bepaalde stap blijkt dat geen nader vervolgonderzoek nodig is, wordt het archeologisch onderzoek afgesloten.

* Bij proefsleuven, opgraving of archeologische begeleiding dient dit onderzoek te worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurd Programma van Eisen (PvE).